

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

1

5 bodů

Vždy z jednoho pojmu z prvního, druhého a třetího řádku můžeme sestavit trojice, které váže dohromady společné území. **Spojte následující pojmy do logických trojic.**

A: Altiplano, Gran chaco, llanos, pampa, selvas

B: Asunción, Ciudad Bolívar, Manaus, Montevideo, La Paz

C: La Plata, Orinoco, Paraná, Rio Negro, Titicaca

Za každou trojici jeden bod

- 1) Altiplano – La Paz – Titicaca
- 2) Gran chaco – Asunción – Paraná
- 3) Llanos – Ciudad Bolívar – Orinoco
- 4) pampa – Montevideo – La Plata
- 5) selvas – Manaus – Rio Negro

2

16 bodů

Doplňte chybějící pojmy do textu:

Za každý doplněný pojem nebo slovní spojení 1 bod. V případě následujících pojmů 1 bod za celé slovní spojení, v případě odpovědi pouze poloviny vynechaného spojení udělit 0,5 bodu: Zikmund a Hanzelka Tripolisko a Kyrenaika, Středozevní a Rudé (moře); příklad: Zikmund a Hanzelka 1 bod, v případě uvedení pouze Zikmund 0,5 bodu, v případě uvedení pouze Hanzelka 0,5 bodu.

Čeští cestovatelé po africkém kontinentu

Slavní čeští cestovatelé Zikmund a Hanzelka se vydali v roce 1947 na více jak tříletou cestu kolem světa s automobilem Tatra 87, který se vyráběl, jako jeden z prvních aerodynamických vozů na světě na Moravě ve městě Kopřivnice. Prvním cílem jejich cesty byla Afrika. Pojd'me pátrat po jejich stopách.

Nejdříve navštívili sever Afriky. Projeli také přístavem Tunis, který v té době byl pod správou Francie, a pokračovali na východ podél pobřeží Středozevního moře přes území tehdejšího Tripoliska a Kyrenaiky do Egypta.

Projeli severním okrajem převážně kamenité Libyjské pouště, až dorazili do přístavního města Alexandrie, které proslavila slavná starověká knihovna. Odtud mohli pokračovat na východ a dojeli by k Suezskému průplavu,

který už od roku 1868 spojuje *Středozemní a Rudé* moře.

Oni se však vydali na jih a dojeli do *Gízy*, kde si prohlédli známou Cheopsovu pyramidu.

Jejich cesta je dále vyvedla z pouště do oblastí s velkým výskytem zvěře a travnatým porostem, které se nazývají *savany*. Najdeme je například ve státě *Keňa*, sousedícím se Somálskem, který dnes představuje nezávislý stát, tehdy se však cestovatelé pohybovali na území spravovaném evropským ostrovním královstvím: *Británií*. Dokonce zdolali i nejvyšší horu této oblasti a celé *Afriky* vůbec – Kilimandžáro, jejíž vrcholek pokrývá pro africké klima nepřiliš typický *ledovec*.

Svoji dalekou cestu končili cestovatelé v Jižní Africe, kde mimo jiné navštívili doly na vzácný druh drahokamů: *diamantů*. Podařilo se jim dojet až na 34° j. š., 18° v. d. – mys *Dobré naděje*, a tak v jižním směru již nebylo z Afriky téměř co „objevovat“.

3

9 bodů

Dnes by oba cestovatelé svou Afriku snů a skutečností poznali jen stěží. Afrika se za více jak 60 let změnila k nepoznání. Téměř všechny státy získaly postupně samostatnost, prošly velmi složitou historií a také v nich výrazně vzrostl počet obyvatel.

Doplňte tabulku dokládající tyto změny ve třech afrických zemích:

Za každý doplněný pojem 1 bod. Úloha je řešitelná kombinací údajů v mapách historického a současného politického dělení a Tabulky států v přílohách. Pokud použijí žáci starší vydání Školního atlasu světa od Kartografie Praha, a. s. (2004 a 2007), vyplní do sloupku „Počet obyvatel ve 21. stol.“ nejnovější možný údaj dostupný v atlasu (tj. k roku 2002 v atlase z roku 2004 a k roku 2005 v atlase z roku 2007).

Současný název státu	Dřívější název země	Hlavní město	Koloniální mocnost v roce 1947	Počet obyvatel ve 21. stol.
<i>Demokratická republika Kongo</i>	Belgické Kongo	Kinshasa	Belgie	67 149 700 (případně 54 995 000 nebo 57 549 000)
Burkina Faso	<i>Horní Volta</i>	<i>Ouagadougou</i>	Francie	15 084 500 (případně 12 083 700 nebo 13 492 000)
<i>Botswana</i>	Bečuánsko	<i>Gaborone</i>	Velká Británie	1 982 200 (případně 1 688 400 nebo 1 765 000)

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

4

7 bodů

Doplňte chybějící pojmy do textu:

Za každý doplněný pojem nebo slovní spojení 1 bod. (Také v případě Chile a Argentiny je 1 bod za uvedení Chile a 1 bod za uvedení Argentiny). V případě odpovědi „tropické deštné lesy“ je možno za správnou odpověď považovat i „tropický prales“, v odpovědi však musí figurovat slovo „tropický“.

Přírodní rekordy Jižní Ameriky

Jižní Amerika se může pyšnit mnoha přírodními „nej“. Předně zde pramení Amazonka, nejdelší řeka světa (7 062 km). Podél celého západního pobřeží se táhne nejdelší pásmové pohoří And, které vrcholí na jihu kontinentu nejvyšší horou Aconcaguou, dosahující výšky téměř 7 000 m n. m, ležící na rozhraní dvou států: Chile a Argentiny. Prvenství má Jižní Amerika i v oblasti biomů, jelikož v Amazonii se rozkládá největší komplex tropických deštných lesů na světě, označovaný jako „zelené plíce planety.“ Jistým specifikem a obdobou krajiny ve Skandinávii je fjordový typ pobřeží v jihozápadní části kontinentu, který zasahuje až k Ohňové zemi – ostrovu oddělenému od pevniny Magalhãesovým průlivem.

5

4 body

Souostroví v Atlantickém oceánu je domovem několika tisíc obyvatel a také několika set tisíc ovcí. Jedná se o strategicky významný bod v blízkosti Antarktidy. Právě z toho důvodu o něj dva státy vedou dlouholetý spor, kterému z nich území náleží. Každý z těchto států má pro ostrovy svůj vlastní název. **Uveďte název obou států, které ve sporu figurují, a dvou názvů, které pro označení souostroví používají.**

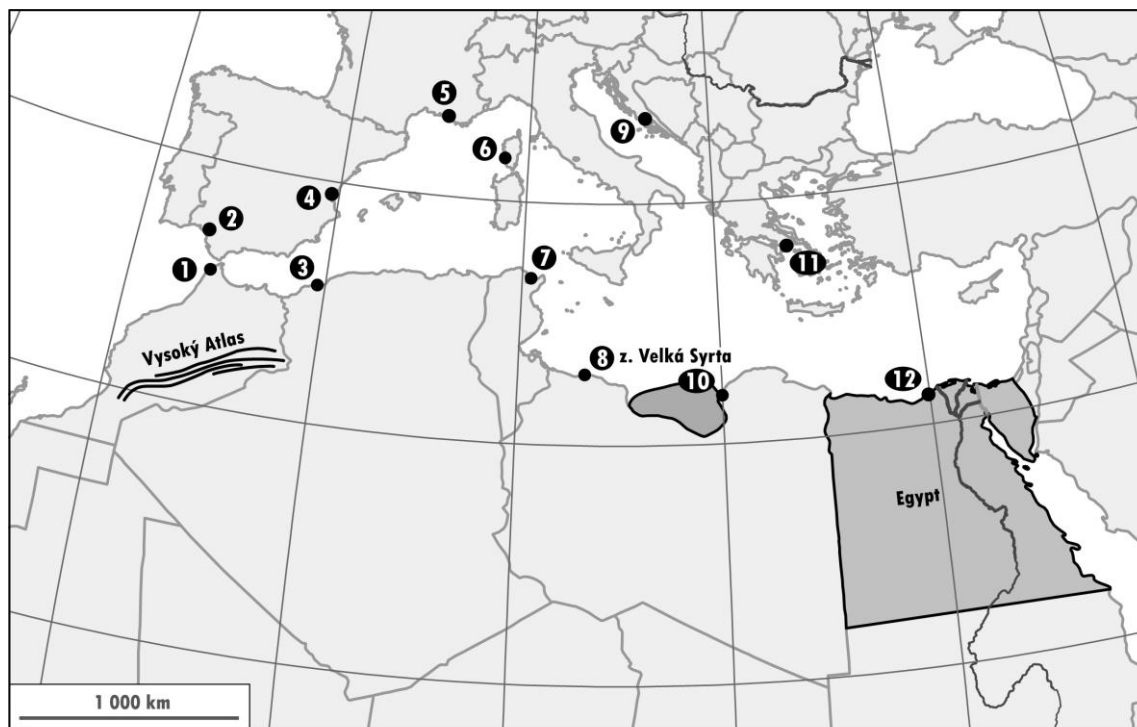
Za každý pojem 1 bod.

Řešení: státy Velká Británie, Argentina; pojmenování souostroví Falklandy, Malvíny

6

10 bodů

Orientace na mapě Středomoří

1:27 500 000

a) Na slepé mapě Středomoří jsou číslicemi 1–12 označeny významné přístavy.

Rozhodněte, který z nich označuje přístav:

Za každý správně označený přístav 1 bod.

Řešení: Benghází 10, Marseille 5, Oran (Wahrān) 3, Tarábulus (Tripolis) 8

Benghází

Oran (Wahrān)

Marseille

Tarábulus (Tripolis)

b) Do slepé mapy Středomoří dále vyznačte a pojmenujte:

- pohoří, jehož nejvyšším vrcholem je Džabal Tubkal
- největší záliv severní Afriky
- populačně největší (nejlidnatější) stát severní Afriky

Za každý správně lokalizovaný místopisný pojem 1 bod, za každý správně pojmenovaný místopisný pojem 1 bod.

Řešení: Vysoký Atlas, Velká Syrta, Egypt – viz mapa

7**6 bodů**

Určete, o které africké státy se jedná:

Za každý pojmenovaný stát 2 body

a) Monarchie na severu Afriky s převahou muslimů a pohořím vyšším než 4 000 metrů, na jejímž území se nacházejí dvě enklávy členského státu Evropské unie.

Řešení: Maroko

b) Stát na jihozápadě Afriky, který byl až do roku 1990 prakticky součástí sousední země, v minulosti též kolonií Německa. Více než 80 % jeho území tvoří pouště a polopouště (nejznámější Kalahari). Významným exportním artiklem jsou diamanty.

Řešení: Namibie

c) V minulosti se tento vnitrozemský hornatý stát nazýval Habeš. Pramení zde jedna ze zdrojnic nejdelšího afrického veletoku. Téměř polovinu obyvatelstva tvoří pravoslavní křesťané. Stát vede dlouholetou vleklou válku se svým severním sousedem.

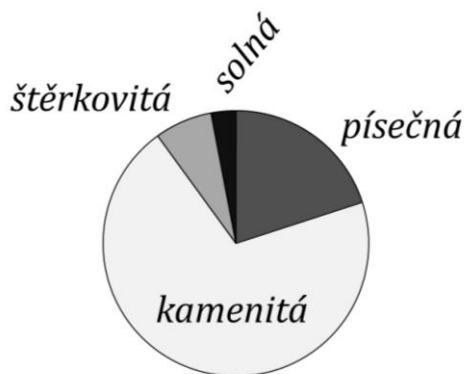
Řešení: Etiopie

8**9 bodů**

Pouště

a) Afrika je kontinentem s největším podílem pouští. Při slově „poušť“ si většina z nás nejspíše představí nekonečné písečné duny. Ale mají všechny pouště takový charakter? Sami nejlépe víte, že kromě písečných pouští existují také pouště štěrkovité, kamenité nebo solné. Každý typ zaujímá na celkové světové rozloze pouští jiný podíl. **Doplňte do kruhového grafu popis jednotlivých výsečí tak, aby odpovídaly výše uvedené čtyři typy pouští jejich podílu na světové rozloze. (Jinými slovy, kterému typu pouště patří která výseč?)**

Za každou správně určenou výseč 1 bod

Graf: Podíl jednotlivých typů pouští na celkové rozloze všech pouští na světě

b) V Alžírsku najdeme dvě pouštní oblasti Velký západní erg a Velký východní erg.

O jakou poušť se jedná, tj. který ze čtyř v grafu uvedených typů pouště nese označení „erg“?

1 bod, Řešení: písčinná poušť

c) V tabulce jsou uvedeny vybrané údaje za čtyři africké pouště: Arabská poušť, Kalahari, Namib a Velká písčinná poušť. **Určete, který řádek náleží poušti Namib a který Kalahari.**

2, body. Za každou správně určenou poušť jeden bod.

Řešení: Namib 1. řádek, Kalahari 4. řádek

Poušť	poledník, který jí prochází (°v. d.)	přímořská/ vnitrozemská poloha	průměrná lednová teplota vzduchu (°C)	průměrná červencová teplota vzduchu (°C)
Namib	15	přímořská	17	10
Velká písčinná	26	přímořská i vnitrozemská	15	30
Arabská	33	přímořská	15	25
Kalahari	22	vnitrozemská	25	10

d) Rozhodněte (označte křížkem), které výroky 1–4 o pouštích jsou pravdivé.

2 body. Za každou správně určené tvrzení jeden bod.

☐	Pouště vznikají v důsledku nízkého tlaku vzduchu v oblastech kolem obratníků.
☒	Saharu před 7000 lety pokrývala savana a byla osídlena lidmi.
☐	Pouště vznikají pouze v tropickém pásu.
☒	V zimním období klesá teplota na Sahaře pod bod mrazu.

9

2 body

O kterém státu (označte křížkem) se hovoří v úryvku z novinového článku?

„Čtyřiaosmdesátiletý prezident stál v čele země po tři desetiletí, než 11. února 2011 rezignoval pod masivním tlakem protestních demonstrací. Ty se odehrávaly především v metropoli na hlavním náměstí Tahrír. Za 18 dní si vyžádaly životy téměř 850 lidí. Loni v červnu byl odsouzen k doživotnímu vězení. Vlády nad zemí se mezitím ujalo opoziční Muslimské bratrstvo.“

Zdroj: www.idnes.cz, 13. ledna 2013

Za správnou odpověď 2 body.

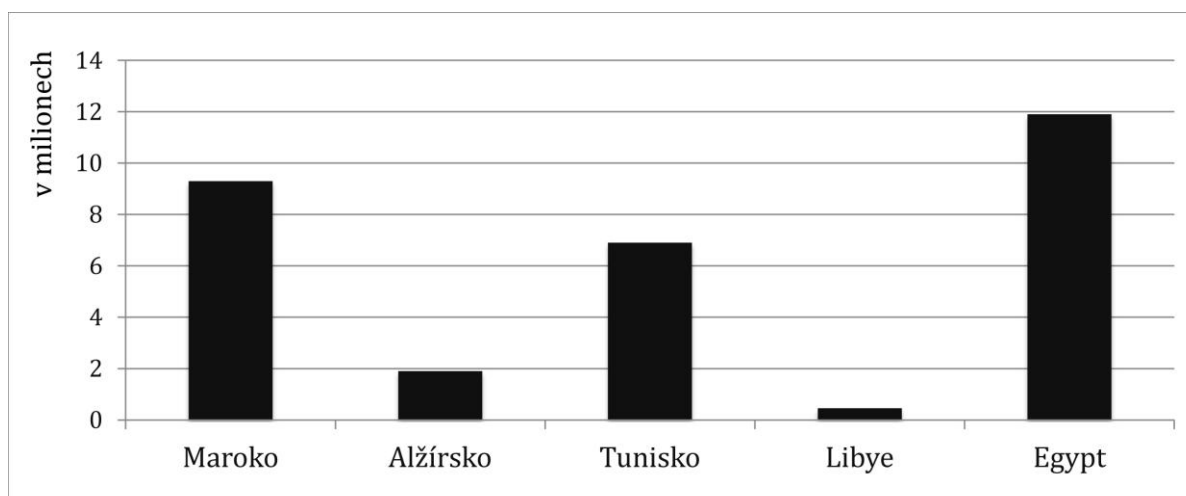
☐	Republika Jižní Afrika
☐	Nigérie
☒	Egypt
☐	Mauritánie

10

2 body

Který ukazatel za státy severní Afriky znázorňuje graf (označte křížkem)?

Za správnou odpověď 2 body

☐	Objem vytěžené ropy za rok (v miliónech tun)
☐	Počet chovaných vepřů (v miliónech)
☐	Průměrné roční srážky (v mm)
☒	Počet zahraničních návštěvníků (v miliónech za rok)

PRAKTICKÁ ČÁST

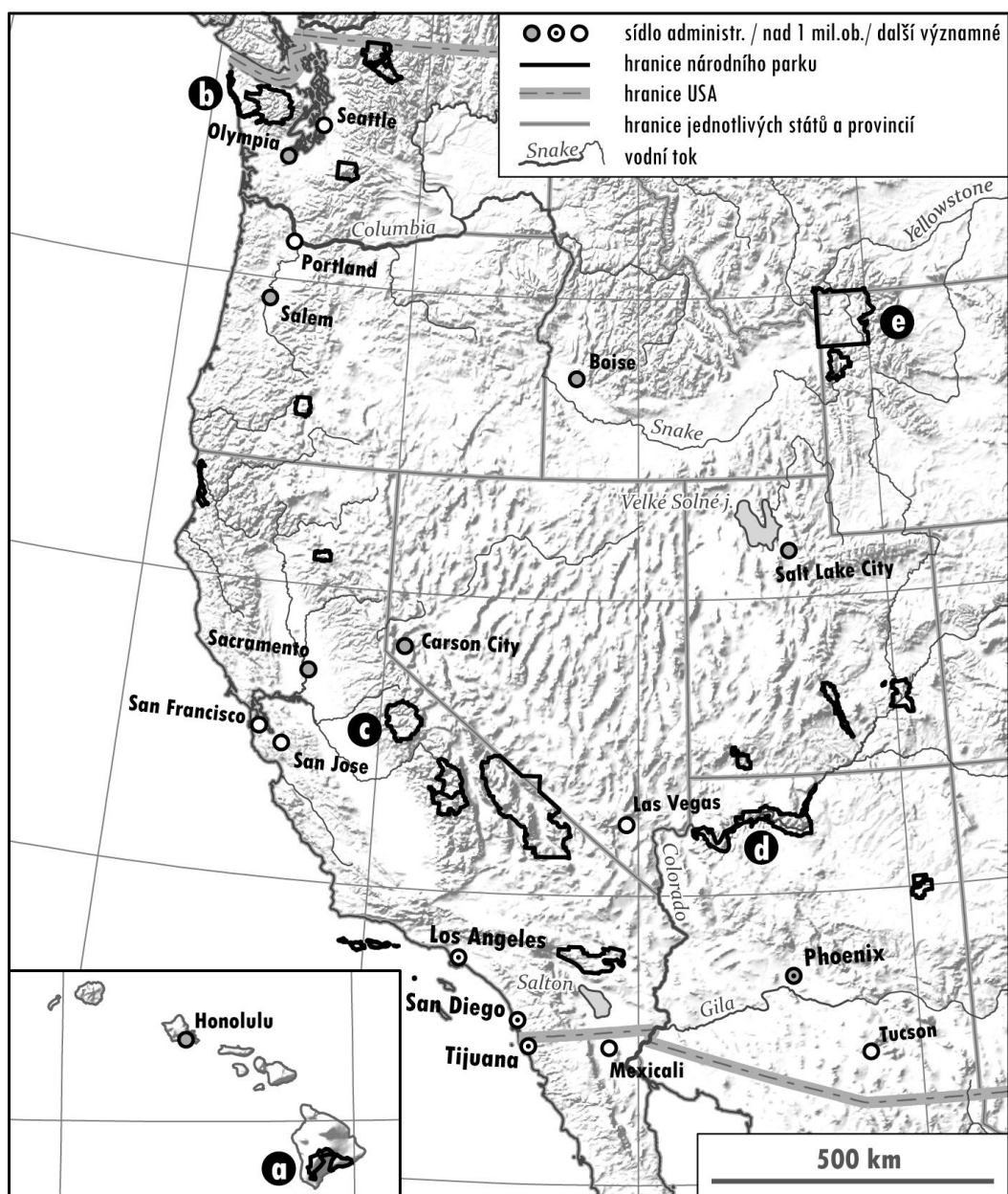
Celkem 30 bodů

Národní parky západu Spojených států

Členové amerického hnutí American Park and Outdoor Art Association začali na konci 19. století prosazovat myšlenku, že je třeba nabídnout obyvatelům měst příležitost užít si s veškerým pohodlím nádherné přírodní scenérie. Objevily se tak první národní parky na světě, v nichž uprostřed divoké přírody vznikaly široké cesty v nenáročném terénu vybízející k projíždce vozem či k vycházce stejně jako parky městské. Tento obraz a účel se v průběhu století jistým způsobem vyvíjel a pozměňoval, s tím jak byly vyhlášovány nové národní parky. Pojďme se nyní projít po některých z nich.

Hlavním úkolem praktické části je **vyplnit následující tabulku**. Některá políčka jsou již vyplněná a pomohou vám s dalším řešením. Ke zdárnému dokončení celé tabulky využijete krok za krokem níže uvedené zdroje informací.

Označení NP v mapě	Název NP	Charakteristika NP: nabídka NP1–NP5	Stát USA	Velké město v blízkosti NP (ze seznamu)	Foto (a–e)	Klimadiagram (a–e)
a	Havajský NP (Hawai'i Volcanoes)	NP 2	Havaj	Honolulu	e	c)
b	Olympic NP (Olympic Mountains)	NP 3	Washington	Seattle	b	d)
c	Yosemitský NP (Yosemite National Park)	NP 4	Kalifornie	San Francisco	a	e)
d	Grand Canyon NP	NP 5	Arizona	Las Vegas	c	b)
e	Yellowstonský NP (Yellowstone National Park)	NP 1	Idaho	Salt Lake City	d	a)

11

10 bodů

Identifikace národních parků

Na mapě Západu Spojených států naleznete vyznačené hranice národních parků.

Napište do 2. sloupce tabulky jejich názvy. Některé jsou již vyplněné.

Za každý správně určený název NP 2 body

Pro snadnější identifikaci národních parků vám pomůže charakteristika přírodní scenérie, kterou návštěvník parku spatří. **Přiřaďte ve 3. sloupci tabulky odpovídající charakteristiky z nabídky NP1–NP5 příslušným parkům.**

Za každou určenou charakteristiku NP jeden bod

Charakteristiky národních parků:

NP 1:

Národní park byl vyhlášen 1. března 1872 na základě zákona schváleného americkým Kongresem a podepsaného prezidentem Ulysses S. Grante, stal se tak prvním a nejstarším národním parkem na světě. Je známý především pro svou divočinu (mimo jiné zde žije snad nejslavnější živočišný druh tohoto národního parku – medvěd grizzly) a řadu geotermálních úkazů (mezi nejoblíbenější atrakce parku patří gejzír Old Faithful).

NP 2:

Národní park se nachází v tropickém pásu na stejnojmenném ostrově, který je součástí souostroví sopečného původu. Značná část návštěvníků míří za plážovou turistikou, ale národní park skýtá možnost prohlédnout si v současnosti vulkanicky nejaktivnější oblast Spojených států, jejíž sopky přesahují výšku 4 km nad mořem. Národní park tak představuje krajinu, která je neustále přeměňována a disturbována lávovými výlevy. Unikátním jevem jsou lávové jeskyně, dutiny pod povrchem ztuhlých lávových proudů, nazývané Lava Tubes.

NP 3:

Ve střední části národního parku se nacházejí hory, které byly vytvořeny podsouváním zemské desky Juan de Fuca pod severoamerický kontinent. Jejich svahy a hřebeny pokrývají masivní ledovce, které zde mají ideální podmínky vzniku díky častým sněhovým srážkám. Nejdelším ledovcem je Hohský ledovec, jehož délka se přibližuje pěti kilometrům. Západní polovině pohoří dominuje Mount Olympus o výšce 2 428 m n. m. Za příznivého počasí z něj můžeme dohlédnout i za hranice USA. Na území parku můžeme navštívit deštný les, ovšem východní část pohoří je mnohem sušší, jelikož se nachází ve srážkovém stínu.

NP 4:

Přírodní park byl za národní prohlášen již v roce 1890 a v roce 1984 zapsán na seznam světového dědictví UNESCO. Nejvíce turistů navštíví centrální údolí podél řeky Merced. Kolem ní se rozkládají skaliska, z nichž padá nejvyšší vodopád v celé Severní Americe. Tvoří jej Horní (425 m) a Dolní (97 m) vodopád, mezi nimiž je série kaskád. Společně měří celkem 739 metrů. Druhou dominantou parku je nejvyšší žulový monolit na světě zvaný El Capitan. Popisovaný reliéf byl vymodelován působením mohutného horského zalednění v chladných obdobích čtvrtohor. Dnes má oblast středomořský ráz klimatu.

NP 5:

Tento park je přístupný z jihu i ze severu. Jižní část nabízí neopakovatelné pohledy na skalní stěny o výšce až jednoho a půl kilometru, hrající barvami jednotlivých odhalených vrstev hornin. Mohutné skalní bloky jsou zprávou o trpělivé práci řeky, která se již několik miliónů let zařezává do mořských sedimentů. Podél srázu vede pěší stezka Rim Trail a v roce 2007 byla ve výšce 1 220 metrů nad řekou otevřena skleněná vyhlídková plošina umožňující návštěvníkům pohled do závratné hlubiny. Zatímco ve spodní části parku panuje po většinu roku teplé až horké počasí, v jeho horní části může v zimě napadnout i několik metrů sněhu.

12**9 bodů****Státy a města**

Určete, stát USA, na jehož území se každý jednotlivý národní park nachází. Jedno políčko tabulky je již vyplněné. Na pomoc máte užší výběr názvů amerických států:

Za každý správně určený stát jeden bod

Arizona – Florida – Havaj – Idaho – Kalifornie – Louisiana – Michigan – Pensylvánie – Washington

Jak bylo uvedeno výše, u zrodu ideji národních parků stál záměr nabídnout příležitost rekreace a pohledu na nevšední přírodní scenérie obyvatelům velkých měst. **Ke každému národnímu parku přiřaďte jedno město, které se v jeho blízkosti nachází:**

Za každé správně přiřazené město jeden bod

Honolulu – Las Vegas – Salt Lake City – San Francisco – Seattle

13**3 body**

Označte křížkem jediné pravdivé tvrzení o souboru pěti národních parků, které jsme právě společně procestovali:

Za správné řešení tři body.

Řešení: Pravdivé je tvrzení 2) (viz charakteristiky NP 2 a NP 3)

1) Chybné tvrzení – NP e) leží dále. 3) Nemůže být pravdivé, ani za předpokladu, že je časový posun mezi danými pásmy 1 hodina, jelikož turista dále na západ (v NP b) musí mít vždy na hodinkách o hodinu méně, nikoli více. 4) Chybné tvrzení, jelikož NP d) leží na řece Colorado, která ústí do Kalifornského zálivu

	Všechny sledované národní parky se nacházejí do vzdálenosti 500 km od moře.
X	V národním parku označeném v mapě písmenem a) nalezneme místo s vyšší nadmořskou výškou než v národním parku označeném písmenem b)
	Pokud má turista v národním parku označeném na mapě písmenem d) na svých hodinkách právě poledne (12:00), turista v národním parku b) bude mít na hodinkách 13:00
	Národní park označený v mapě d) se rozprostírá v bezodtoké oblasti (nemá odtok do žádného ze světových oceánů).

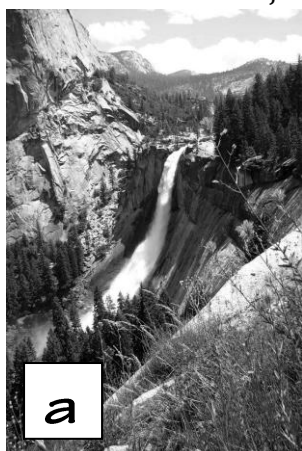
14**4 body**

Přírodní scenérie

Charakteristiky národních parků v otázce A) vám již napověděly, na jaké přírodní scenérie se návštěvníci parků mohou těšit. **Určete v následujícím fotoalbu, který snímek pochází ze kterého národního parku.** Jedno políčko tabulky je již vyplněné.

Za každou správně přiřazenou fotografii jeden bod

Pokud není uvedeno jinak, foto T. Burda

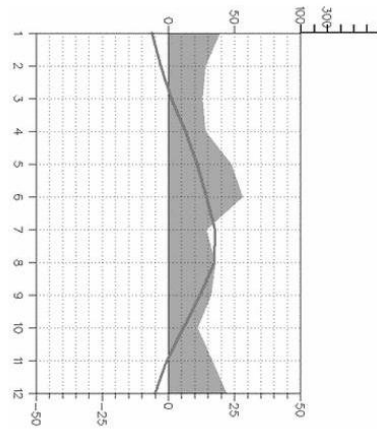
Zdroj: <http://hawaiianlavadaily.blogspot.cz>

15**4 body**

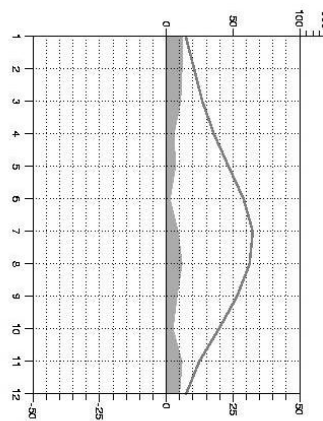
Jak se obléct na cestu

Před výpravou do terénu je vždy nezbytné zjistit, jaké klima či počasí v místě panuje. **Ke každému národnímu parku přiřaďte z nabídky klimadiagramů ten, který nejlépe odpovídá podnebí v oblasti národního parku.** Klimadiagramy náleží městům v okolí národních parků. Jedno políčko tabulky je již vyplněné.

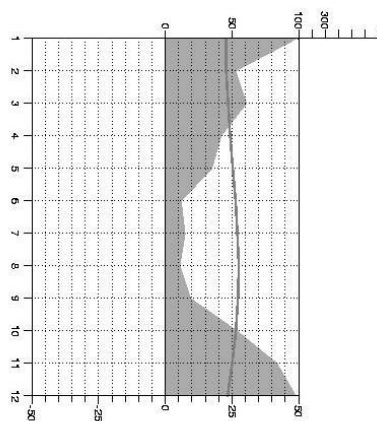
Za každý správně přiřazený klimadiagram jeden bod

a

b

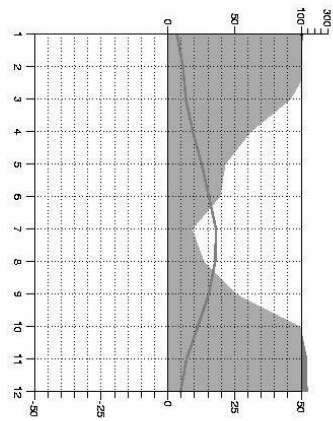

c

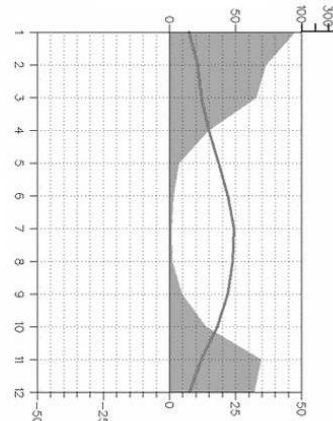
Srážky / mm

měsíc

Teplota / °C

d

e